

Hoogtepunten in het Heilige Land

Bijbelstudies over plaatsen in Israël

René van Loon

Uitgeverij Boekencentrum, Utrecht

www.uitgeverijboekencentrum.nl

ISBN 978 90 239 7116 0
NUR 707

Ontwerp omslag: Mulder van Meurs
Lay-out en dtp binnenwerk: Gerard de Groot

Tweede druk 2018

© 2016 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. De berg Karmel

De HERE alleen is God

Centraal bijbelgedeelte: 1 Koningen 18:17-46

Maak een keuze!

De HERE of Baäl? Dat is de vraag die de profeet Elia stelt aan het volk Israël. Elia heeft koning Achab gevraagd om heel het volk naar de berg Karmel te laten komen, samen met de profeten van Baäl. Het volk zal een keuze moeten maken. 'Hoelang hinkt u nog op twee gedachten?' vraagt Elia. 'Als de HERE God is, volg Hem, maar als het de Baäl is, volg hem!'

Baäl is de god van de vruchtbaarheid. Maar inmiddels is het nu al het derde seizoen dat er geen druppel regen valt. Elia heeft dat aan het begin van de droogte voorspeld: het is een teken van de HERE. Hij laat zien hoe machteloos de vruchtbaarheidsgod is. Baäl is niets!

Toch blijft Israël Baäl dienen. Natuurlijk, ook de HERE heeft wel een plaats, maar zeker niet de enige. Dat maakt dit verhaal voor ons heel actueel. Je kunt heel goed God een plaats geven in je leven. Een plaats... maar niet dé plaats, de centrale plaats, de enige plaats die Hem toekomt als Koning van je bestaan. Je bidt wel en je gaat naar de kerk, maar je leven wordt niet bepaald door die ene vraag: 'Wat zou God willen dat ik deed? Hoe kan ik mijn leven in Zijn dienst besteden?'

Waarom de Karmel?

Waarom wordt het volk Israël naar de berg Karmel geroepen? Waarom juist naar die plaats?

Ten eerste zijn bergen in heel veel culturen heilige plaatsen.

Boven op een berg ben je immers dicht bij de hemel. Offerplaatsen zijn vaak op de bergen. De berg Karmel is bovendien rijk begroeid met bomen, struiken, bloemen: het is een enorm vruchtbare berg. Karmel betekent: 'boomgaard' of 'wijngaard'. Ook vandaag de dag wordt er veel wijn verbouwd op de Karmel: Karmel-wijn is ook in ons land verkrijgbaar.

Dit Godsoordeel wordt georganiseerd op een plaats die typisch een plek is voor de god van de vruchtbaarheid, een echte Baälsplek: een berg die ook nog eens enorm vruchtbaar is. Niet voor niets was het altaar voor de HERE op de berg Karmel verwoest. Dat staat in vers 30: Elia 'herstelde het altaar van de HERE, dat omvergehaald was'. De HERE daagt Baäl uit op zijn eigen terrein!

Sterker nog: je zou verwachten dat de HERE helemaal niet wil werken op de berg Karmel. In Deuteronomium 12 krijgt Israël de opdracht om alleen offers te brengen op de plaats die God aanwijst. Dat is Jeruzalem. Er mag helemaal niet geofferd worden op de bergen en op de hoogten. Dat is streng verboden! Dus als de HERE Elia opdracht geeft om op de Karmel deze 'offerwedstrijd' te organiseren, dan treedt God als het ware uit Zijn eigen terrein, uit Jeruzalem, en Hij gaat naar het terrein van Zijn tegenstander, Baäl. Zo veel is het God waard om Zijn volk terug te winnen, om te laten zien dat Baäl niets voorstelt.

De traditie wijst een plaats op de Karmel aan waar het offer plaatsgevonden moet hebben. Die plaats heet met een Arabische naam Muhraqa, 'verzegend', een naam die verwijst naar Gods vuur uit de hemel. Bij Muhraqa is genoeg ruimte voor een grote volksmenigte. Bovendien kun je van beneden, vanuit de vlakte van Jizreël, zien wat er boven gebeurt. Het Karmelietenklooster dat er staat, kun je vanuit het dal duidelijk zien liggen.

De levende God Zelf spreekt

Daar staan ze dan: 450 profeten van Baäl tegen één profeet van de HERE. De Baälprofeten mogen beginnen. Ze halen álles uit de kast om Baäl zo ver te krijgen dat hij vuur laat neerdalen. Ze

springen tegen het altaar aan, ze roepen, ze schreeuwen, ze snijden zichzelf met zwaarden en speren, maar het helpt allemaal niets! Elia begint te spotten: 'Misschien zit Baäl in gedachten. Of hij heeft zich afgezonderd (hij is even naar het toilet). Roep nog harder! Misschien is hij op reis, of hij slaapt!' Maar er komt geen antwoord. Er is 'geen teken van leven', staat er in vers 29. Baäl leeft niet. Hij is levenloos. Hij is niets!

'Kom nu naar mij,' zegt Elia tegen het volk. Hij wil dat het heel duidelijk wordt dat er geen bedrog in het spel is. 'Kijk me maar op mijn vingers!' Dan herstelt Elia het altaar van de HERE. Hij bouwt het op met twaalf stenen, 'naar het getal van de stammen van Israël', staat er nadrukkelijk bij in vers 31. Dat is opmerkelijk, want dat éne koninkrijk Israël, met twaalf stammen, is al sinds een jaar of zeventig in tweeën gesplitst: het Tienstammenrijk in het noorden, en het Tweestammenrijk in het zuiden. Maar God wil niet dat Zijn volk verdeeld is. Daar zit een diepe boodschap in, ook voor ons. God wil niet dat Zijn kinderen tegenover elkaar staan en tegen elkaar opboksen, nee, God wil dat Zijn kinderen één volk vormen. De apostel Paulus schrijft in Romeinen 9:1-5 dat hij voortdurend lijdt aan de scheiding die er is binnen Gods volk. Enerzijds zijn er de Joden die niet in Jezus geloven, anderzijds zijn er Joden en niet-Joden die Jezus erkennen als Heer. Beide groepen dienen de God van Israël, maar wat verlangt Paulus ernaar dat alle Joden in Jezus de Messias herkennen. Wat kijkt hij uit naar de eenheid van Gods volk! Dit verlangen mag ook ons voortdurende verlangen zijn. Gods liefde voor Israël is eeuwig. Wie Israëls God liefheeft, houdt ook van het volk Israël, en verlangt naar overbrugging van de kloof. Een eenheid is ook voor ons als kerken onderling een uiterst belangrijk thema. Kerkelijke verdeeldheid is pijnlijk en niet naar Gods wil. We zijn het éne lichaam van Christus.

Elia gebruikt twaalf stenen. Op het altaar schikt hij het hout, en hij legt de geslachte stier daarop. Dan laat Elia vier kruiken met water vullen en die over het brandoffer gieten. En dat nóg

eens en nóg eens: totaal drie keer vier is twaalf kruiken water. Alles druipt van het water, de hele geul rondom het altaar staat vol. Als iemand zou denken dat Elia een trucje uithaalt en ergens stiekem vuur in dat altaar verstopt, dan is hier het bewijs dat dat onmogelijk is. Twaalf kruiken: het is alsof elke stam van Israël zichzelf mag overtuigen dat het echt is: áls er vuur komt, is het écht van God.

Waar kwam dat water vandaan? Het was toch zo droog in het land? Daar is een duidelijke verklaring voor: vlak bij de plaats Muhraqa, op die bergrug Karmel, is een bron. Die bron blijft water geven, zelfs in tijden van grote droogte. Dat is ook één van de redenen waarom Muhraqa wordt aangewezen als de plaats waar dit allemaal gebeurde.

Als alles druipt van het water, gaat Elia bidden, vers 36: 'HERE, God van Abraham, Izak en Israël, laat het heden bekend worden dat U God bent in Israël, en ik Uw dienaar, en dat ik al deze dingen overeenkomstig Uw woord heb gedaan. Antwoord mij, HERE, antwoord mij, zodat dit volk weet dat U, HERE, de ware God bent, en dat U hun hart tot inkeer gebracht hebt.'

Het is een indringend gebed. En het antwoord van God is onbeschrijfelijk: 'Toen viel er vuur van de HERE neer, verteerde het brandoffer, het hout, de stenen (de sténen worden verteerd!) en het stof. Zelfs het water in de geul likte het op. Toen heel het volk dat zag, wierpen zij zich met hun gezicht ter aarde en zeiden: De HERE is God, de HERE is God!'

Opeens maakt het volk een duidelijke keuze. Waarom? Omdat God gesproken heeft! Hij is immers de levende God!

Je kunt in je leven de dienst aan God willen combineren met de dienst aan anderen: aan jezelf, je eigen verlangens, je gemak, je luxe. Of met de dienst aan je carrière. Of met de dienst aan je eigen trots. Je kunt toelaten dat je beheerst wordt door dingen die een afgod worden. Je kunt ook verschillende religies willen combineren: de God van de Bijbel en Allah, de Vader van Jezus Christus en de goden van oosterse religies. Wij kunnen van alles

willen, maar de HERE staat het niet toe! ‘U zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben’, zo beginnen de Tien Gebo-den (Exodus 20). Wie de levende God heeft leren kennen, staat voor een radicale keuze: of je aanvaardt Hem als Koning, dan bepaalt Hij alles, of je verwerpt Hem. Een tussenweg is er niet.

Een christelijke variant van IS?

De profeten van Baäl hebben tegen de HERE gekozen. Zij moeten geweten hebben welke straf daarop stond, overeenkomstig Deuteronomium 13 en 17: profeten die tot afgoderij verleidden, moesten gedood worden. Wie zich liet verleiden tot afgoderij, moest eveneens gestenigd worden. De eerste straf wordt hier inderdaad voltrokken: de 450 profeten van Baäl worden gedood. Het beeld van Elia bij het klooster van Muhraqa is huiveringwekkend: Elia heft zijn zwaard om de Baälprofeet aan zijn voeten te doden.

Als wij dit lezen, kan het ons een gevoel geven van intense afkeer en vervreemding: waarom dit bloedbad? Is dit wat de goede God wil?! Vraagt de Bijbel van ons dat ook wij priesters van andere religies gaan afslachten, als een soort christelijke variant van Islamitische Staat (IS)? Dat is zeer beslist niet het geval!

Zeker: deze geschiedenis bevat een diep ernstige boodschap: wie bewust de HERE als de levende God afwijst, gaat zijn ondergang tegemoet. Maar God wil dat niet! Integendeel, Hij liet Elia deze tweekamp juist organiseren om Israël terug te winnen, en zo het leven te geven. En steeds lezen we ook in het Oude Testament dat alle volken worden uitgenodigd om zich bij de dienst aan de HERE aan te sluiten.

Niet alleen de profeten van Baäl, ook elke afgodendienaar zou de doodstraf verdienen. Maar God verteert met Zijn vuur niet Zijn volk. Nee, Hij verteert het offerdier. En nu zijn er een paar opmerkelijke details in dit verhaal. Het eerste detail staat in vers 33: Elia ‘schikte het hout, verdeelde de jonge stier in stukken en legde die op het hout’. Er wordt een offer geschikt op het hout.

Dat hout krijgt veel nadruk, en dat is niet toevallig. Bijna negen eeuwen later wordt er opnieuw iemand geschikt op het hout: dat is Jezus, op het hout van het kruis.

Het tweede detail staat in vers 36: 'En het gebeurde, toen men het graanoffer bracht, dat de profeet Elia naar voren kwam' en ging bidden. Het graanoffer was onderdeel van het avondoffer, dat werd gebracht in Jeruzalem, in de tempel, om drie uur 's middags. Ook al vindt dit Godsoordeel plaats op echt Baälsterrein, de Karmel, toch is de offerdienst in Jeruzalem bepalend voor het moment waarop God antwoord geeft. Als het vuur uit de hemel komt en het offer op de berg Karmel verteert, is dat op exact dezelfde tijd als waarop eeuwen later Jezus sterft op de heuvel Golgotha.

Als het volk Israël de HERE belijdt als God, als de enige ware God, is er voor het volk genade. Niet het volk, maar die jonge stier op het altaar is door Gods vuuroordeel getroffen. En dat offerdier verwijst naar de Zoon van God Zelf, Zijn enige Zoon, van Wie Hij zo veel hield. Doordat het oordeel op Hem neerkwam, gaat iedereen vrijuit die de ware God belijdt: de HERE, de God van Israël, de drie-enige God.

Aanstekelijk vuur en een regen van zegen

Jezus is gekomen, Hij heeft Zichzelf gegeven. Als Elia zijn offer gebracht heeft, komt er eerst vuur, en dan een regen van zegen. Als Jezus Zijn leven gegeven heeft, daalt er opnieuw vuur van de hemel. Het vuur van Pinksteren, vlammen op de hoofden van de leerlingen. Maar het is geen vuur dat verteert, het is aanstekelijk vuur, vuur dat verwarmt en licht geeft. En na het vuur komt de regen van zegen: drieduizend mensen op één dag worden christen, en die kring breidt zich uit, tot vandaag de dag. Miljoenen, miljarden komen tot geloof in de éne, de enig ware God. De HERE vraagt niet van ons om priesters van andere religies met wapens te lijf te gaan, Hij wil dat we liefdevol het goede nieuws delen van Zijn genade voor zondige mensen.

Elke keer zullen we onszelf weer die vraag moeten stellen: is Hij voor mij echt de enige? Of hink ik op twee gedachten, misschien zelfs meer dan twee? Dien ik de HERE als mijn Koning? We zullen het ook merken: als we Hem alleen erkennen als Heer en Hem volgen, dan geeft Hij een regen van zegen, nu en voor eeuwig.

Gespreksvragen

1. Als God op de berg Karmel dit offer aanneemt, gaat Hij daarmee in tegen Zijn eigen regel in Deuteronomium 12. Wat heeft dit u te zeggen?
2. 'Hinken op twee gedachten' – de HERE dienen, maar niet alleen Hem: herkent u dat in ons leven als westerse christenen? En in uw eigen leven?
3. Elia bouwt het altaar van de HERE op met twaalf stenen en benadrukt zo de eenheid van Gods volk. Is eenheid tussen kerken en christenen voor u een thema dat u bezighoudt? Zo ja, op welke manier?
4. Wat doet het met u om hier te lezen dat de 450 profeten van Baäl worden gedood? Hoe geeft u dat een plaats in uw denken als christen?
5. Hoe weten we of we alleen de HERE als God, als Koning erkennen?
6. Leidt het dienen van God alleen altijd tot een 'regen van zegen'? Aan welke zegen kunnen we denken?

De Davidwaterval in Ein Gedi. FOTO: WIM HEIJ.